

Anton Molnar: „Még mielőtt iskolába kezdem volna járni, a nagypapámtól tanultam meg dolgozni, kuzdeni. Egy életszemlélet ruhazott rám...”

Franciaországban él, de ott is magyar festő

LatinoVics Zoltán, Kodor Béla és Huszrik Zoltán előtt tiszteleg budapesti kiállításának anyagával Anton Molnar, a Franciaországban élő, világszerte elismert magyar festőművész. Barátjaival, Molnárral Györggyel Geffrudinspex néven Galéria Műhely is létrehozta a Váci utcában.

SZABÓ G. LÁSZLÓ

A kiállítás anyagát összeülő elegáns katalógus utolsó oldalán Párizs szívében sétál, a hatvanas hetvenes évek hangulatát dréz pesti Tiskaradó Expressóban riadósnan uszorgó a moziévről illő alkotó. E két város egyformán fontos az életében. Képfelirásait, tanulmányait Budapestben végezte, majd harmincegy évesen, családjával együtt Franciaországba költözött, s zotta Párizs mellett él. „Számomra a festészet magánartisi és kifejezési forma, melyet folyamatosan fejleszt és újrateljeszek” – vallja, miközben New Yorktól Tokióig, Szanghaitól Amsterdamtól a világ különböző pontjain állítja ki a színes képeit és érzelmeket rejtő műveit.

Drága Manica című képen „további komponens” egy levelezőlapot. Nekem úgy tűnik: nem kis nosztalgiaival gondol vissza azokra az időkre, amikor férfi és nő között még sokkal finomabban indult egy szerelmi kapcsolat, amikor egy érintésnek, egy ábrándos pillantásnak, egy kézcsókának még valóban súlya volt. Az új téma új súllyal hozott?

Ez nagyon érdekes, én mindig nagyon szerettem a régi leveleket, képeslapokat. Van is egy ilyen művészi terület: a képművészekből rendeznek kiállításokat. Engem ma is izgat, ki hogyan ír, bár mostanság már majdnem mindenki az internetet használ, e-mailben kapjuk a postát. A kézírás, a kalligráfia el is tűnik. A régi levelezőlapokat hozzának, s ez nagyon elmozdított, új fogatkozványokat nyit meg előttünk. Ezt az említett képeslapot én egy barátomtól kaptam, aki tudta, hogy ezzel mekkora örömet szerez nekem. Csak édeskezőgöpp jgyezem meg: vannak olyan levelezőlapok is, amelyek nem nyomtatottak, hanem kézzel hímiztek.

Sosem láttam ilyen.
Egy francia család megörzötte a magyarai küldemények. Az első világháborús lovasztrikóban hímiztek a katonák. Levelezőlapokat. Szóval fontos, hogy az ember ilyen dolgokat láts. En most a képen összehoztam a levelezőlap elejét és hátulját, így egybeesőssé a két felületet. Így az az érdekes, de nem igazán az én kalligráfiam a fontos, hanem megörzözteti a feladót.

születését és kézírását, továbbadta neki egy érzést, a kor hangulatát, amely átjárta a sorokat.

Magányos új egy angliai pályaudvaron... Lovasnyit, plümmel. Öreg kam. Gyuri barát. Szerelmek vagy Budapest. Reggeli fürdő. Minden kép egy másik irány. Csak az érzés, a derék, az életkedv közös bennük.

Engem mindig az ellenpólusok, ellentmondások foglalkoztatnak. Figuratív és konfiguratív együtt. A lényeg: katarzisz legyen a képen. Gondoltam. Hátroméves korom óta rajzolok. Kétszázéves, aki diplomista volt, a hatvanas-hetvenes években többször is megfordítotték: „Ami, hol akartam tanulni? Rómában, Párizsban vagy Budapesten?”

Ez nem vizsgáztat jelentette azokban az időkben. Párizs lényegesen kapcsolódott volna be az életembe, hiszen francia iskolákba léttam, a párizsi képzőművészeti egyetemem nem okozott volna gondot. De én Magyarországon akartam tanulni, és megismerni, mit tudok. Bár érzelmeleg döntöttem Budapest mellett, nem tudtam meg akkor, hogy ez később mennyire fontos lesz. A képzés és iparművészeti szakköznevelésben 14-18 éves koromban olyan képzést kaptam, hogy a főiskola ahhoz képest már nem volt különös. Az igazi mesterségekért mentem a komoly alapokat a köznevelésben szereztem meg. A videó, a színteremtés, a performance Párizsban és Londonban már javában hódított, amikor mi az alapokat tanultuk, amelyek később pályán, életünkben, színpadon lehetnek fontosak. Különösen azért, mert az iskola akkor igazgatója Babusnas-nővérem volt. Kandinskyt és Klee-t hozta közel hozzánk. Ez nagyon fontos. Bőleltem egy másik korba, másik technikába, másik szakba. Szobrászatban, építészetben, fotográfiában. A főiskola elvégzése után az alkotói adottságom, a politika is beleszólt az életembe. Nehéz éveket éltem. Úgy éreztem: olyan székér után futok, amelyly nem és nem akar felvenni. Vagy hogy egy olyan nő szeretek, aki fúnyál rám. Pedig mindent megpróbáltam. Edesapámmal a világ különböző pontjain fordultunk meg, s ez a művészi létállásomtól is szorosított. Cselekedtet, alkot, portréit, mindent rajzolok.

Gondolom, a portré a legnehezebb. Igen, a lélek átírása. A Seniorbaronur, ugye, spanyol eredetű. Barátom voltam, jöt ez az ember, hogy kintessza a mecenat. Olyan fantasztikus tekinetere volt, tele kedvességgel és energiával. Meglátom őt, hogy álljon meg egy pillanatra. Csalátlam egy rajzot, egy fotót, és egy évre rá megfestettem a képet. Egykor rajzolódom szíriant a lelért rajzoltam meg.

Cindy Crawford portréjának mi a története? Valaki látta a kiállításomat, szíriant Cindy ügyvédeknek, akik megbeszéltek, és jelleme, hogy

szeretné, ha lefesteném a modell. Amikor elkészültem a képpel, Cindy csak annyit mondott: szíriant ez a legszebb portré az összes közül, ami életem során készült róla. Petra Némovót, Adriam Sőrelmítovót is megfestettem már. Rólik is millió fotó készült, az én munkám mégis nagy hatással volt rájuk. Nekem ez nagyon fontos.

Kridy Gyulával, Huszrik Zoltánnal, a Színházzal szoros lelki kapcsolatban van. Oldás és kötés című képe, installációja. Jancsó Miklós világot idézi meg. Nyilván ez is egy bensőséges kapcsolat eredménye.

Ahogy Fellininek, Bergmannak, Wajdának, úgy Jancsó Miklósnak is különös kapcsolatunk volt. Az Oldás és kötés, az ilyen jöttém, a Szegénylegények

Szerzői János felvétel

is egy külön periódust alkotnak rendezői pályáim. Számomra ezek olyan művek, amelyek szinte vágnak, kineznek az agyunkat. Ahhoz, hogy egy regény és egy film találkozzon, hogy a keret teljes mértékben szimmetrikus, zsenialitás kell. Az Oldás és kötés Lengyel József és Jancsó Miklós nagy találkozás. Az installáció – tévével és piros bűfóval – pedig azért hoztam létre, hogy akik még nem látták, lássák végre a filmet. A kislányom barátja szíriant. Sokszor beszélgetünk régi filmekről. Carné, Renoir, Truffaut és Godard alkotásairól. Nagyon hiányos a tudásom. Kortumt. A mai fiatal tehetségek zöm igazi ismerőskorábban él, nagy alkotókat. Pedig attól, hogy mi élünk, a régi műveket nem ismerjük. Massacio vagy Mantegna neve

hallatán nem mondhatom, hogy még nem hallottam rólok. Olyan nincs. Nagyon szegénylőm magam. Ha lehet ezt megőveztim, akkor én igen is megőveztim, hogy aki még nem látta Jancsó Miklós filmjét, az léjjon utána. Ez egyfajta indirekt pedagógia.

Várokozás című képe a legizgalmasabb portréi egyiké. Szókatlan „őnarckép”. Hátul áll a vízzen előt. Bőrszékben, bőrözökben, piros nadrágban. A mozdulat magjást beszél. Es magáról. Vívóda saáról, tepeledecséről, belső nyugtalanságáról. A piros szín pedig mindig erős elem a vizuális.

Talán mert van egy kellegzetes mlyesége a pirosainak. Amikor freskókat festettem, természetesen pigmenteket használtam, és mindig a város voltom.

hölgy gyerekorom volt. Edesapámtól gyakran hallottam: ötvényes fejelet már tisztán látja az ember, mi fontos az életben és mi kevésbé, vagyis, hogy mi az igazi érték. De a társaimat, a várokozást, ideg, ha dinamikus az ember, nagyon nehezen szokja meg. Elegáman átérzi bizonyos problémák fölött. Nekem ez is egy periódus a festészetben. Hogy örömet szerezsek egy anyaggal, megfogza úgy, hogy közben minden gondolatomat megvalósítsam. Az ember valóban nem lehet proféta a saját házában. Ez volt el engem 1986-ban, amikor az Egyesült Nemzetek Szervezetének gentirodás grafikus munkát ajánlott, s így nyílt meg előttem a lehetőség külföldi munkavállalásra. De most boldog és büszke vagyok, hogy a legjelentősebb ötvénnyel külföldi gyűjtemény, angol

Képeim hangulatahoz annyit is jól passzol a piros. A szeretődy színe, de van benne valami olyan is, ami már a legkorábbi festményeim is téma volt. A város és a fekete dráma. A bordó, a mattor, a farsadt piros, a kármint is szeretem. A fényeg az, hogy katarzisz hódozzon. LatinoVics azt mondja a képen, a filmbeli jelenetben, hogy: „Gyere vissza velem a városba, edesapám, magányos vagyok”. Én-gem nem érdekel, sem megyek a városba” – feleli az öreg. Nekem ezek a megzavarások határozzák meg a fatalitásgomat. Az utazások a világban. „Ami látszik. Szegények, gazdagok, bukták, okosak, szarjak és fékek. A szocialista rendszerben Jancsó Miklós filmjei nagyon erősen szólaltak. A jelzők dolgok ellenére, elmondhatom, hibátlen

Méretetlen életszeretetet, életörömet sugároznak a képek, mintha habosodna mind-azok a szépet, amit a minden-egnapok kínálnak. Lehet, hogy egy született életművész vetíti vásznonra ízelést, étvágyát, szépségidejét?

Életművész? Lehet. A Lovasnyit is olyan kép, amely ott a derék, a Szimey Merséi maglyshangulat. Franciáit pedig bele van gravírozva: ARRRT & DE VIVRE. Művészet + élet. Gyuri barátomtól egyszer egy lovas könyvet kaptam a gyerekeim, az egyik lónak emberfeje van, és

boldog gyerekorom volt. Edesapámtól gyakran hallottam: ötvényes fejelet már tisztán látja az ember, mi fontos az életben és mi kevésbé, vagyis, hogy mi az igazi érték. De a társaimat, a várokozást, ideg, ha dinamikus az ember, nagyon nehezen szokja meg. Elegáman átérzi bizonyos problémák fölött. Nekem ez is egy periódus a festészetben. Hogy örömet szerezsek egy anyaggal, megfogza úgy, hogy közben minden gondolatomat megvalósítsam. Az ember valóban nem lehet proféta a saját házában. Ez volt el engem 1986-ban, amikor az Egyesült Nemzetek Szervezetének gentirodás grafikus munkát ajánlott, s így nyílt meg előttem a lehetőség külföldi munkavállalásra. De most boldog és büszke vagyok, hogy a legjelentősebb ötvénnyel külföldi gyűjtemény, angol

Antonnak hívják. Oda van írva: kivétel. Állat.

Napfény és derék árak az egyéniségeből, s ez az alkotásaira is átvitték.

Tényleg nem vagyok pesszimista. A családom, a barátaim, sőt meg a gyilkos is tudják, all-lások bármilyen kemény esemény előtt, a jökevényem nem hagy el. Két lányom meg kicsi volt, mentünk az utcán, és meg-látunk egy kihajított műkustet-rectet. Az egyik azt mondta: „Ó, szegény mikos, kidobták.” Mire a másik: „Nem, lehet, hogy új ketreccet kapott.” Mintha magam hallottam volna. Én ugyan- is mindig a fényesebb oldalról nézem a dolgokat. Nekem már gyerekként is mindig ki kellett törnem, a leheletégy szörem jött magától. Probléma jött minden napra, de nem fogok harakírni előttem, hanem azt mondom: vegyünk egy mély lélegzetet, és próbáljuk meg másképp. Ez az ember sorsa. Ha nem megy egy akkor majd meg úgy, vagy amíg, Nem szabad felad- ni, beleértendő a rosszba. Sok probléma ered abból, hogy az ember elkezd magyarkozni, és belebonolódik a dolgokba ahelyett, hogy nekutagokod- na, és másképpen csinálni, mint addig. Én négy-öt évesem, még mielőtt iskolába kezdtem volna járni, a nagypapámmal be- tanultam meg dolgozni, kuzdeni. Egy életszemlélet ruhazott rám. Megmaradtam, mi az a mun- ka, hogyan kell felkapni egy napot. Ezt csak a rejteklők lehet- tettek elsajátítani. Ma ha letegy a számítógéped, összedől a világ. Én pozitívan látom a dolgokat, engem így neveltek, én mindig előlre megyek egy lépéssel, kettővel. Teszek azért, hogy a dolgok jobbra forduljanak.

Szóval itt ez a levelezőlap, ez a Drága Manicak! Oha, 80 és 80. Egy ábrándos tekintettel kisasszony és egy elegáns gal-lerist. A szikra már kipattan- kozottuk.

Olvasson a szíveget. „Kebes Manicak! Ijra meg, hogy mikor lesz a karácsony, és ha tehetem, én is maguk kort lezess.” – Eke-ve a kifejezés, az naivitás, az korabeli udvariasság mód – „Na- gyon jól érzem magam!” – és most jön az írd-lekesség! – „A bajokat lezámítva.” – Ez annyira fantasztikus! A hibet- telen lebeség! A pozitívbeli a negatívba, az optimizmusból a dráma. Ebben benne van a mi sorsunk is, ebből engedtem min- denre asszisztál az ember.

Most vettem észre: a helyeg csebzalovak. Igen, Szlovákában adtak postára a lapot. És lesz folytatás. Van még egy érdekes leve- lem, csak ki kell vágni. Egy év, és megfestem.

Edesanyja Zsoltka kénye- kérel szíriant, onnan került fiatal lányként Budapestre. Itt voltak a kiállítások a sa- bovak rekonok is. Kradonaból. Haztak vagy este darab sajtó- késest, nagy fiatalat, száriant sajtóbeli káksokos és saziarcsakat. Haja! Volt minden. Még pavo is,